

Powszechny
dziennik praw państwa i rządu
dla
cesarstwa austriackiego.

Część XLV.

Wydana i rozesłana: dnia 31. Lipca 1852.

Allgemeines
Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. Juli 1852.

Część XLV.

Wydana i rozesłana dnia 31. Lipca 1852.

146.

Traktat rządowy między Austryą i ks. Lichtenstein z d. 5. Czerwca 1852, w przedmiocie przystąpienia księstwa Lichtenstein do austryackiego obrębu celnego i podatkowego.

(Ratyfikacye jego zamienione zostały w Wiedniu na dniu 5 Lipca 1852.)

My Franciszek Józef pierwszy, z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroatyey, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi, Wielki-Książę Krakowski; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu etc. ogłaszamy i oświadczamy niniejszem:

Gdy między Naszym i pełnomocnikiem Jego Książęcej Mości udzielnego Księcia Lichtenstein, celem wcielenia terytoryum księstwa Lichtenstein do związku celnego austryackiego, zawarty i podpisany został w Wiedniu na dniu 5. Czerwca 1852 roku traktat, składający się z 15 Artykułów i 7 Artykułów osobnych, którego treść opiewa od słowa do słowa, jak następuje:

Jego C. K. Mość Cesarz Austryi etc. etc. etc. i Jego Książęca Mość, udzielny Książę Lichtenstein, powodowani życzeniem, ażeby ustał stan odosobnienia, w którym księstwo Lichtenstein, pod względem reszty Niemiec zostaje; tudzież, ażeby pomiędzy krajami Vorarlberg i Lichtenstein, zamieszkałymi przez pokolenia pokrewne obrót zupełnie wolnym uczynić, nakazali rozpocząć układy tym końcem i mianowali pełnomocnikami Swymi:

XLV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. Juli 1852.

146.

**Staats-Vertrag zwischen Oesterreich und Liechtenstein vom
5. Juni 1852,**

*wodurch der Beitritt des Fürstenthumes Liechtenstein zu dem österreichischen Zoll-
und Steuergebiete festgesetzt wird.*

(Die Ratificationen ausgewechselt in Wien am 5. Juli 1852.)

Wir Franz Joseph der Erste,
*von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;
König von Ungarn und Böhmen, der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien,
Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oester-
reich; Grossherzog von Krakau; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steier,
Kärnthen, Krain, Bukowina, Ober- und Nieder-Schlesien; Grossfürst von Sie-
benbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol etc. etc.
thun kund und bekennen hiemit:*

*Nachdem zwischen Unserem Bevollmächtigten und jenem Seiner Durchlaucht des re-
gierenden Fürsten von Liechtenstein zum Zwecke der Einbeziehung dieses Fürstenthumes
in den österreichischen Zollverband, zu Wien am 5. Juni 1852 ein aus 15 Artikeln und
7 Separat-Artikeln bestehender Vertrag abgeschlossen und unterzeichnet worden ist, welcher
von Wort zu Wort, wie folgt, lautet:*

*Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc. und Seine Durchlaucht
der souveräne Fürst von Liechtenstein haben in der Absicht, um den Zustand der Ab-
sonderung aufhören zu machen, in welchem das Fürstenthum Liechtenstein gegenüber dem
übrigen Deutschland sich befindet, und um zwischen den stammverwandten Gebieten von
Vorarlberg und Liechtenstein vollkommen freien Verkehr herzustellen, Unterhandlungen
eingeleitet und hierzu als Bevollmächtigte ernannt:*

Jego C. K. Mość, Cesarz Austrii, etc. etc. etc.

mianował pana Karola Hock, kawalera orderu c. k. Leopolda, komandora orderu k. saskiego Alberta i książęco-parmezańskiego Ludwika, doktora filozofii, radcę ministeryalnego w c. k. ministeryum handlu;

Jego Książęca Mość, udzielny Książę Lichtenstein:

mianował pana Kajetana Mayer, kawalera c. k. orderu Franciszka Józefa, doktora praw, c. k. prokuratora jeneralnego dla Morawii i Szląska, komisarza ministeryalnego, prezydenta komisji krajowej, ustanowionej dla uwolnienia gruntów od ciężarów, zarazem prezydenta dyrekcji funduszu, założonego celem tegoż uwolnienia w Morawii etc.

którzy, po wzajemnem przejrzeniu pełnomocnictw swoich i uznaniu ich za należyte wystawione, zgodzili się na punkta następujące:

Artykuł 1.

Zaczawszy od 1. Sierpnia 1852 roku, przystępuje Jego Książęca Mość udzielny książę Lichtenstein, bez uszczerbku praw udzielnosci Swej, z terytoryum księstwa Lichtenstein do austryackiego systemu ceł, monopoliów rządowych, podatków konsumcyjnych, i stęplów na kalendarze, gazety i karty do gier, w taki sam sposób, w jakim tenże system mianowicie w obwodzie Vorarlberga istnieje, na mocy odnoszących się do niego ustaw, przepisów i urzędzeń, lub w jaki następnie zmienionym być może.

Artykuł 2.

Tym końcem każe ogłosić Jego Książ. Mość, Książę Lichtenstein, jako od 1. Sierpnia 1852 r. obowiązujące w Swojem księstwie Lichtenstein, porządek postępowania w przedmiocie cła i monopoliów rządowych, i ustawę karną na przestępstwa dochodowe z dnia 11. Lipca 1835 r., ustawy i rozporządzenia, odnoszące się do podatku konsumcyjnego, z dnia 25. Maja 1829 r., z dnia 28. Października i 15. Listopada 1848 r., ustawę stęplową na kalendarze, karty do gry i gazety, z dnia 27. Stycznia 1840 r. i taryfę celną z dnia 6. Listopada 1851 r.; tudzież zarządzi, ażeby późniejsze rozporządzenia, wydane dodatkowo do rzeczonych ustaw i nowe ustawy tego rodzaju, ogłaszane były w księstwie Lichtenstein, w drodze prawem przepisanej.

Przeciwnie zaś od dnia, w którym niniejszy traktat obowiązywać zacznie, ustaje w księstwie Lichtenstein pobierane cło przechodowe, tak zwane cło drobne, czopowe, równie jak wszelkie inne podatki pośrednie, pobierane dotąd w księstwie Lichtenstein na rachunek rządu, gmin lub korporacyj przy wchodzie, wychodzie lub przechodzie towarów, przy wyrabianiu, przyrzadzaniu, przedaży lub spożywaniu towarów, lub od kalendarzy, gazet, kart do gry; a na przyszłość już opłaty tego rodzaju, jeżeli pobierane być mają od przedmiotów, wprowadzanych z zagranicy lub Austrii, ustanowione być mogą w temże księstwie tylko za przyzwoleniem rządu cesarskiego.

Stosunki odnoszące się do cła na rz. Renie. pozostaną niezmienione.

Artykuł 3.

Urządzenia administracyjne w księstwie Lichtenstein, w szczególności: ustanowienie obrębu granicznego, stanowisk urzędów i straży, kierunku dróg alnych, ustanowione i wykonane będą, za wzajemnem porozumieniem przez komisarzy, których obiedwie strony do tej czynności zamianują.

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc.:

Herrn Carl Hock, Ritter des k. k. Leopold-Ordens, Commandeur des königlich-sächsischen Albert- und des herzoglich-parma'schen Ludwig-Ordens, Doctor der Philosophie, Ministerialrath in k. k. Handelsministerium;

Seine Durchlaucht der souveräne Fürst von Liechtenstein:

Herrn Cajetan Mayer, Ritter des k. k. Franz Joseph-Ordens, Doctor der Rechte, k. k. General-Procurator für Mähren und Schlesien, Ministerial-Commissär und Präsident der Grundentlastungs-Landes-Commission, sowie der Grundentlastungs-Fonds-Direction für Mähren etc.,

welche, nachdem sie ihre Vollmachten eingesehen und in guter Ordnung befunden hatten, sich über folgende Bestimmungen geeinigt haben:

Artikel 1.

Vom 1. August 1852 angefangen treten Seine Durchlaucht der souveräne Fürst von Liechtenstein, unbeschadet Ihrer landesherrlichen Hoheitsrechte, mit dem Fürstenthume Liechtenstein dem österreichischen Systeme der Zölle, Staatsmonopole, Verzehrungssteuern und der Stempel auf Kalender, Zeitungen und Spielkarten bei, wie solches namentlich im Kreise Vorarlberg auf Grund der diessfälligen Gesetze und der darauf bezüglichen Vorschriften und Einrichtungen dermalen besteht oder in der Folge abgeändert werden sollte.

Artikel 2.

Zu diesem Ende werden Seine Durchlaucht die Zoll- und Staats-Monopolsordnung und das Gefälls-Strafgesetz vom 11. Juli 1835, die Gesetze und Vorschriften in Bezug auf die Verzehrungssteuer vom 25. Mai 1829, 28. October und 15. November 1848, das Stempelgesetz für Kalender, Spielkarten und Zeitungen vom 27. Jänner 1840, und den Zolltarif vom 6. November 1851 in Ihrem Fürstenthume Liechtenstein als mit 1. August 1852 in Gesetzeskraft tretend publiciren lassen und die Verfügung treffen, dass die zu diesen Gesetzen nachträglich erscheinenden Verordnungen, sowie neue Gesetze dieser Art im gesetzlichen Wege im Fürstenthume kundgemacht werden.

Dagegen hören mit dem Beginne dieses Vertrages der im Fürstenthume Liechtenstein eingehobene Transitzoll, der sogenannte Kleinzoll, das Umgeld und alle wie immer geartete indirecte Abgaben auf, welche bisher, sei es für Rechnung des Staates oder der Gemeinden und Körperschaften im Ein-, Aus- oder Durchgange, bei Hervorbringung, Zubereitung, dem Verkaufe oder Verbrauche von Waaren oder von Kalendern, Zeitungen und Spielkarten im Fürstenthume Liechtenstein erhoben wurden, und es können künftig in diesem Fürstenthume Abgaben solcher Art, wenn sie auf solche Gegenstände treffen sollen, die aus dem Auslande oder aus Oesterreich eingeführt werden, nur mit Zustimmung der kaiserlichen Regierung festgesetzt werden.

Die Verhältnisse bezüglich des Rheinzolles haben ungeändert fortzubestehen.

Artikel 3.

Die Einrichtungen der Verwaltung in dem Fürstenthume Liechtenstein, insbesondere die Bestimmung des Gränzbezirktes, der Standorte der Aemter und Wachposten, der Richtung der Zollstrassen, werden im gegenseitigen Einverständnisse, mit Hilfe der von beiden Seiten zu diesem Behufe zu ernennenden Commissarien festgesetzt und ausgeführt werden.

Wspomnioną administracyę Jego Książęca Mości Książę Lichtenstein, przydzieloną mieć chce do c. k. austriackiego okręgu administracyjnego w Feldkirch.

Przy utworzeniu okręgu granicznego, do którego księstwo Lichtenstein całe, nie wyłączając żadnej jego części, wcielonem będzie, zwrócona będzie uwaga na to, żeby nie utrudniać obrotu handlowego więcej, jak tego wymagają przepisy istniejące i wspólny cel. Gościniec główny, zaczynający się na granicy vorarlbergskiej, a kończący się przy Balzers i Mäls, tudzież gościniec boczny przy Benders kończący się, uznane będą za gościńce celne, i zawsze będzie ustanowiony w księstwie przynajmniej jeden urząd celny, z władzą urzędu celnego przybocznego klasy pierwszej.

Dochodzenia przestępstw ustaw dochodowych, popełnionych w księstwie, odbywać się będą tam, gdzie zasiada władza rządowa księstwa Lichtenstein, przez upoważnionego do tej czynności urzędnika ces. austriackiego; jeżeli pobyt oskarżonego lub związek z innemi już rozpoczętymi dochodzeniami, nie wymagają odstąpienia od tejsze zasady.

Artykuł 4.

Urzędy celne i podatkowe w księstwie Lichtenstein, będą jako wspólne uważane, jako cesarsko-austriackie i książęco-lichtensteińskie oznaczone, i herbami państw obudwóch opatrzone.

Tablice celne i inne, tudzież zapory przy urządach celnych itd., naznaczone będą barwami kraju Lichtenstein.

Urzędnicy celni i podatkowi, tudzież organa dozoruujące w księstwie, będą przez Austryę mianowani, zaprzysiężeni, płaceni, odsuwani i oddaleni, przeniesieni na stan spoczynku na czas pewny lub na zawsze; nosić będą uniform i uzbrojenie Austriaków, a należący ich, używać będą praw tych samych, jakie służą przynależącym urzędników i sług austriackich. Oni podlegać będą we wszystkich rzeczach, tyczących się służby, urzędnikom wyższym i władzom austriackim.

Wszelako wszyscy urzędnicy i słudzy austriacy, stojący w księstwie, przyrzekną Jego Książęcej Mości Księciu Lichtenstein posłuszeństwo i wierność, i otrzymają następnie od rządu lichtensteińskiego legitymacyę do pełnienia swej służby. Winni są w czasie pełnienia służby w księstwie, nosić oprócz austriackiej, także kokardę lichtensteińską.

Oni podlegać będą wraz z swemi przynależącymi, we wszystkich sprawach prywatnych i cywilnych, tudzież z powodu wszystkich w księstwie popełnionych zbrodni i innych czynów, ulegającym karze według ustaw karnych austriackich, w pierwszej instancji sądom księstwa.

O każdym rozpoczęciu dochodzenia, lub zapadłym sądownictwie, należy uczynić relacyę do władzy przełożonej oskarżonego, w tym samym czasie i sposobie, jak to jest przepisaniem dla sądów austriackich.

Nie mogą być zobowiązani do płacenia podatków bezpośrednich lub opłat gminnych, ani też do czynienia służby osobistej; tylko pod względem własności nieruchomości, podlegać będą tym samym obowiązkom i ciężarom jak inni właściciele w księstwie.

Seine Durchlaucht wollen die gedachte Verwaltung dem kaiserlich-österreichischen Verwaltungsbezirke Feldkirch zutheilen.

Bei Bildung des Gränzbezirkes, in welchen das Fürstenthum ganz, ohne Ausscheidung eines Theiles desselben einzubeziehen ist, wird darauf gesehen werden, den Verkehr so wenig, als die bestehenden Vorschriften und der gemeinliche Zweck diess gestatten, zu erschweren. Die an der Vorarlberger Gränze beginnende, bei Balzers und Mäls ausmündende Haupt-, sowie die bei Bendern ausmündende Nebenstrasse werden als Zollstrassen erklärt werden, und es wird stets wenigstens Ein mit den Befugnissen eines Nebenzollamtes 1. Classe versehenes Zollamt im Fürstenthume aufgestellt seyn.

Untersuchungen über im Fürstenthume begangene Gefällsübertretungen werden dann, wenn der Aufenthalt der Beschuldigten oder der Zusammenhang mit anderen bereits eingeleiteten Untersuchungen nicht eine Abweichung rathlich machen, stets am Sitze der liechtenstein'schen Regierungsbehörde durch einen dazu ermächtigten kaiserlich-österreichischen Beamten abgeführt werden.

Artikel 4.

Die Zoll- und Steuerämter im Fürstenthume Liechtenstein sollen als gemeinschaftliche angesehen, als kaiserlich-österreichische und fürstlich-liechtenstein'sche bezeichnet und mit beiden Wappen versehen werden.

Die Zoll- und sonstigen Tafeln, Schlagbäume u. s. w. sind mit den liechtenstein'schen Landesfarben zu bezeichnen.

Die Zoll- und Steuerbeamten und Aufsichtsorgane im Fürstenthume werden von Oesterreich ernannt, beeidet, besoldet, enthoben und entlassen, in zeitlichen oder bleibenden Ruhestand versetzt; sie führen die Uniform und die Bewaffnung der Oesterreicher und ihre Angehörigen geniessen die Ansprüche der Angehörigen österreichischer Beamten und Diener. Sie unterstehen in allen Dienstangelegenheiten, insbesondere in Absicht der gesammten Disciplin den österreichischen Oberbeamten und Behörden.

Doch haben alle im Fürstenthume stationirte österreichische Beamte und Diener für die Zeit ihrer dortigen Dienstleistung Seiner Durchlaucht dem Fürsten von Liechtenstein Gehorsam und Treue anzugeloben und werden sodann von der liechtenstein'schen Regierung mit Legitimationen behufs der Ausübung ihres Dienstes versehen werden. Sie haben während ihrer Dienstleistung im Fürstenthume nebst der österreichischen auch die liechtenstein'sche Cocarde zu tragen.

Sie unterstehen sammt ihren Angehörigen in allen Privat- oder bürgerlichen Angelegenheiten, ferner wegen aller im Fürstenthume begangenen Verbrechen und sonstiger nach den österreichischen Strafgesetzen strafbaren Handlungen in erster Instanz den Gerichten des Fürstenthumes.

Von jeder eingeleiteten Untersuchung oder stattgefundenen Aburtheilung ist die Mittheilung an die dem Beschuldigten vorgesetzte Behörde binnen derselben Zeit und in derselben Weise zu erstatten, wie diess den österreichischen Gerichten zur Pflicht gemacht ist.

Directen Steuern oder Gemeinde-Umlagen, so wie persönlichen Dienstleistungen können sie nicht unterworfen werden; nur in Ansehung ihres unbeweglichen Eigenthumes unterliegen sie denselben Verpflichtungen und Lasten wie andere Eigenthümer im Fürstenthume.

Przy mianowaniu urzędników i sług, czyli to w księstwie, czyli też w Vorarlbergu, należy szczególny wzgląd mieć na osoby, należące do księstwa, posiadające wymagane własności i polecane przez rząd książęcy.

Prawo do sprzedawania w pewnych miejscach tytoniu i prochu strzelnego w księstwie, udzielane będzie z reguły tylko osobom należącym do księstwa.

Artykuł 5.

Urzędnicy i ustanowieni, którzy w sposób w Art. 4. wskazany, pełnić mają służbę w księstwie Lichtenstein, w zawodzie celnym lub podatkowym, używać będą tych samych praw i upoważnień, i pełnić winni te same obowiązki, jak w obrębie krajów austriackich.

Sądy, władze i przełożeni miejscowi księstwa, udzielać im winni przy wykonywaniu czynności służbowych takiej samej pomocy, jakiej władze austriackie w obrębie austriackim, udzielać winny urzędnikom tej samej kategorii.

Artykuł 6.

Przekroczenia ustaw dochodowych, zaprowadzonych w księstwie Lichtenstein na mocy niniejszego traktatu, usiłowane lub popełnione w temże księstwie, albo przez należących jego, dochodzone i karane będą według tych samych postanowień i przez te same władze i sądy, jak przestępstwa usiłowane lub popełniane w Vorarlbergu, albo przez poddanych austriackich.

Rządca księstwa, zasiadać będzie w sądzie powiatowym, ustanowionym do sądzienia przekroczeń dochodowych w powiecie administracyjnym Feldkirch, i musi być przyzwanym do osądzania wszystkich przekroczeń dochodowych, popełnionych w księstwie przez poddanych lichtensteińskich, pod nieważnością wyroku.

Przełożeni miejscowi, władze i sądy księstwa, winny są przy wyśledzaniu i dochodzeniu przekroczeń dochodowych, przy ujęciu i zatrzymaniu oskarżonych i przedmiotów przekroczenia, tudzież przy dochodzeniu i uzasadnieniu istoty czynu i skutku dochodzenia, nakoniec przy wykonaniu wyroku karnege, dopełniać tych samych obowiązków; również mają oni te same prawa i pobierać będą te same należitości, jakie już obecnie istnieją w Vorarlbergu, dla przełożonych miejscowych, władz i sądów, albo jakie na przyszłość zaprowadzonymi być mogą.

Jego Książęca Mość, udzielną księżę Lichtenstein, będzie wykonywać prawo ulaskawienia.

Artykuł 7.

Pod względem czystych dochodów, osiągniętych w Vorarlbergu i księstwie Lichtenstein z ceł, podatków konsumcyjnych, opłat stęplowych od przedmiotów, podlegających stęplowi, wymienionych w Art. 1, tudzież z przychodów od przedmiotów monopolii tytoniu i prochu strzelnego, zużytych w Vorarlbergu i księstwie Lichtenstein, będzie istnieć współnictwo i rozdział miejsce mieć będzie w sposób następujący:

Bei Ernennung von Beamten und Angestellten, sei es im Fürstenthume, sei es in Vorarlberg, ist auf Angehörige des Fürstenthumes, welche die erforderlichen Eigenschaften besitzen und von der fürstlichen Regierung empfohlen werden, besondere Rücksicht zu nehmen.

Tabak- und Schiesspulver-Verschleissplätze im Fürstenthume werden in der Regel nur Angehörigen desselben verliehen werden.

Artikel 5.

Den Beamten und Angestellten, welche auf die im Artikel 4 erwähnte Weise im Fürstenthume Liechtenstein im Zoll- und Steuerfache Dienste zu leisten haben, werden dieselben Rechte und Befugnisse eingeräumt und sie haben dieselben Verpflichtungen zu erfüllen, wie auf österreichischem Gebiete.

Die Gerichte, Behörden und Ortsvorsteher des Fürstenthumes werden ihnen bei ihren Dienstverrichtungen denselben Beistand zu leisten haben, wie die österreichischen Behörden auf österreichischem Gebiete den Beamten der gleichen Kategorie.

Artikel 6.

Die im Umfange des Fürstenthumes Liechtenstein, so wie die von Angehörigen desselben versuchten oder verübten Uebertretungen der, in Folge gegenwärtigen Vertrages daselbst eingeführten Gefällsgesetze, werden nach denselben Bestimmungen und von denselben Behörden und Gerichten untersucht und bestraft, wie diejenigen, welche in Vorarlberg oder welche von österreichischen Unterthanen versucht oder verübt werden.

Der jeweilige Landesverweser des Fürstenthumes ist Beisitzer des Gefällen-Bezirksgerichtes für den Verwaltungsbezirk Feldkirch, und wird zur Aburtheilung aller von Liechtensteinern im Fürstenthume begangenen Gefällsübertretungen bei sonstiger Nichtigkeit beigezogen werden.

Die Ortsvorstände, Behörden und Gerichte des Fürstenthumes haben bei Entdeckung und Untersuchung von Gefälls-Uebertretungen, Ergreifung und Aufbewahrung der Beschuldigten und der Gegenstände der Uebertretung, Erhebung und Sicherstellung des Thatbestandes und des Erfolges der Untersuchung und der Vollstreckung der Straf-Erkenntnisse dieselben Verpflichtungen zu erfüllen, und es werden ihnen dieselben Befugnisse, so wie der Bezug derselben Gebühren eingeräumt, wie sie in Vorarlberg für die entsprechenden Ortsvorstände, Behörden und Gerichte gegenwärtig bestehen oder in der Folge eingeführt werden sollten.

Seiner Durchlaucht dem souveränen Fürsten von Liechtenstein bleibt das Begnadiungsrecht vorbehalten.

Artikel 7.

Es wird eine Gemeinsamkeit der Rein-Erträgnisse der in Vorarlberg und der im Fürstenthume Liechtenstein eingehenden Zölle, Verzehrungssteuern, der, von den, im Artikel 1 genannten stämpelpflichtigen Gegenständen eingehenden Stempel-Abgaben und der Erlöse von den in Vorarlberg und dem Fürstenthume Liechtenstein verbrauchten Gegenständen des Tabak- und Schiesspulver-Monopoles bestehen, und zwar erfolgt die Theilung auf folgende Weise:

- a) Dochody czyste z podatków konsumcyjnych, z monopolów tytoniu i prochu strzelnego, tudzież z opłat stęplowych od kalendarzów, gazet i kart do gry, rozdzielone będą według stosunku ludności tychże krajów.
- b) Co się tycze ceł, odciągnięta będzie od dochodów czystych, kwota ceł przechodowych; reszta podzieloną zostanie na dwie części, jedna połowa, wyobrażająca dochód z opłat celnych w Vorarlbergu, uskuteczionych za wyższą dolinę rz. Inn i za Vintschgau, pozostawiona będzie dla Austrii; druga zaś połowa podzieloną będzie między Vorarlbergiem i Lichtenstein, w stosunku do ludności. Oprócz tego otrzyma Lichtenstein, jako część ceł przechodowych, połowę dochodu brutto ceł przechodowych od towarów, które do Vorarlberga wchodzi, a w Lichtenstein wychodzą, również od tych, które do Lichtenstein wchodzi, a w Vorarlbergu wychodzą.
- c) Pod względem przychodów z monopolu soli, spółnictwo dochodów czystych miejsce mieć nie będzie.

Kwota dochodów czystych, wyprowadzoną będzie w ten sposób, iż od summy przychodów brutto, wykazujących się z osobno wyszczególnić się mających obrachunków wszystkich w Lichtenstein i Vorarlbergu istniejących urzędów, składów przedaźnych i składów hurtownych, odciągnąć należy:

- a) Wynagrodzenia za dochodzenia nierzetelne;
- b) koszta składów przedaźnych, urzędów prowizyj percepcyjnych i przedaźnych;
- c) koszta produkcji sprzedanego tytoniu i prochu strzelnego, obliczone według stałych cen średnich poprzedzającego roku;
- d) jako dodatek do kosztów administracji i straży skarbowej, księstwo Lichtenstein opłacić winno kwotę ryczałtową 10⁰/₀ (dziesięć proc.) części nań przypadającej ze wspólnych dochodów czystych (lit. a. i b.), która od tychże dochodów czystych odciągnięta być winna; tak, iż tylko reszta księstwu Lichtenstein wypłaconą zostanie.

Ludność wykazaną będzie w księstwie Lichtenstein najpierwej w tym roku, następnie już tylko od trzech do trzech lat, na taki sam sposób jak w Vorarlbergu; wykazy te wzajemnie sobie zakomunikowane zostaną.

Artykuł 8.

Dla ubezpieczenia rządu książęcego przeciw nagłym niedoborom w dochodach rocznych, Austriya gwarantuje mu dochód roczny czysty z ceł, podatków konsumcyjnych, opłat podatkowych od kart do gry, kalendarzy i gazet, tudzież jako dochód z tytoniu i prochu strzelnego, po 2 złt. r. mon. kon. na głowę ludności, wykazać się mającej w przeciągu trzech miesięcy po rozpoczęciu niniejszego traktatu.

Rzeczona kwota minimalna, zagwarantowana przez Austrię, odwożoną będzie z góry w ćwierćrocznych ratach do kasy rządowej lichtensteinskiej, kwota zaś wynikająca z obrachunku ostatecznego prowizorycznego tych czterech kwartałów, jeżeli się większą okaże, dopłaconą będzie na końcu każdego roku.

Artykuł 9.

Od dnia, w którym niniejszy traktat obowiązywać zacznie, wolnym będzie z obu stron obrót między księstwem Lichtenstein i obwodem Vorarlberga, a o ile tenże

- a) *Die Rein-Erträgnisse der Verzehrungssteuer, des Tabak- und Schiesspulver-Monopoles und der Stämpel-Abgaben von Kalendern, Zeitungen und Spielkarten werden im Verhältnisse der Bevölkerung dieser Gebiete getheilt;*
- b) *was die Zölle betrifft, so wird von dem Rein-Erträgnisse der Betrag der Durchfuhrzölle abgezogen, der Rest in zwei Theile getheilt, die eine Hälfte — als den Ertrag der in Vorarlberg für das obere Innthal und das Vintschgau stattfindenden Verzollungen darstellend, für Oesterreich zurückbehalten, und die andere Hälfte zwischen Vorarlberg und Liechtenstein nach Verhältniss der Bevölkerung getheilt. Ueberdiess erhält Liechtenstein als Antheil an den Durchfuhrzöllen die Hälfte des Brutto-Ertrages jener Durchfuhrzölle der, von den, in Vorarlberg ein- und in Liechtenstein aus-, wie von den in Liechtenstein ein- und in Vorarlberg austretenden Waaren;*
- c) *rücksichtlich des Ertrages des Salzgefälles wird keine Gemeinsamkeit der Rein-Erträgnisse bestehen.*

Die Rein-Erträgnisse werden dadurch ermittelt, dass von der Summe der Brutto-Einnahmen, wie sie sich aus den individuell aufzuführenden Rechnungs-Abschlüssen aller in Vorarlberg und Liechtenstein bestehenden Aemter, Verschleiss-Niederlagen und Grossverschleisse ergeben, abgezogen werden:

- a) *Die Vergütungen wegen unrichtiger Erhebungen;*
- b) *die Kosten der Verschleiss-Niederlagen der Aemter, der Perceptions- und Verschleiss-Provisionen;*
- c) *die Gestehungskosten des verschlissenen Tabaks und Schiesspulvers nach fixen Durchschnittspreisen des Vorjahres berechnet;*
- d) *als Beitrag zu den Kosten der Verwaltung und Finanzwache hat Liechtenstein ein Pauschale von 10% (zehn Percent) des ihm zufallenden Antheiles aus den gemeinsamen Rein-Erträgnissen (lit. a und b) zu entrichten, welcher von jenen Rein-Erträgnissen abzuziehen ist, so dass nur der Rest an Liechtenstein hinauszuzahlen ist.*

Die Bevölkerung wird zuerst in dem heurigen Jahre und von da angefangen von 3 zu 3 Jahren, und zwar im Fürstenthume Liechtenstein ganz auf dieselbe Weise wie in Vorarlberg ermittelt, und die Nachweisungen werden gegenseitig mitgetheilt werden.

Artikel 8.

Um die fürstliche Regierung vor plötzlichen Ausfällen in den Jahres-Einkünften sicher zu stellen, verbürgt Oesterreich derselben ein jährliches Rein-Einkommen an Zöllen, Verzehrungssteuern, Stämpel-Abgaben von Spielkarten, Kalendern und Zeitungen und an Erlös von Tabak und Schiesspulver von 2 fl. C. M. für den Kopf der innerhalb dreier Monate nach Beginn dieses Vertrages nachzuweisenden Bevölkerung.

Dieser von Oesterreich verbürgte Minimal-Rein-Ertrag wird in vierteljährigen Raten im Vorhinein an die liechtenstein'sche Staatscasse abgeführt, und der aus der provisorischen Schlussrechnung der vier Quartale sich ergebende Mehrbetrag am Schlusse jedes Jahres darauf gezahlt.

Artikel 9.

Vom Tage der Ausführung gegenwärtiger Uebereinkunft an, findet gegenseitig freier Verkehr zwischen dem Fürstenthume Liechtenstein und dem Kreise Vorarlberg und in dem-

dozwolonym jest między Vorarlbergiem i innymi częściami Austrii, o tyle także miejsce mieć będzie między księstwem i Austryą.

Powyższy przepis odnosi się w szczególności do kupców i profesjonalistów, prowadzących handel lub przemysł, albo szukających pracy w obrębie drugiego państwa kontraktującego, tak dalece, iż ci nie będą podlegać żadnej opłacie, której nie podlegają w równym spo. obie własni poddani.

Równie też pozwolonym będzie fabrykantom i kupcom skupowanie towarów, potrzebnych do przemysłu i handlu w rodzimym kraju, tudzież podróżującym dla handlu a nie prowadzącym z sobą towarów (chyba tylko próbki towarów), wolno będzie bez opłaty szukać zamówienia w jednym państwie, jeżeli otrzymali do tego pozwolenie w drugim.

W końcu wolno będzie poddanym jednego państwa przywozić towary na targ do państwa drugiego bez opłaty, nie potrzebując od tegoż osobnej do tego koncesyi lub zaświadczenia profesyjnego, jeżeli mają upoważnienie we własnym kraju, a towary są tego rodzaju, których sprzedaż krajowcom nie jest zabronioną.

Artykuł 10.

Drogowe lub inne opłaty, istniejące zamiast tamtych, tudzież opłaty od bruku, tam, mostów i przewozów, będą w Vorarlbergu i Lichtenstein, bez względu na to, czy idą na rachunek rządu, gmin lub korporacyj, o tyle tylko zatrzymane lub nowo zaprowadzone, o ile nie przenoszą kosztów utrzymania i procentów krajowych od kapitału nakładowego; przy tem nie będzie różnicy co do gatunku lub miejsca pochodzenia przedmiotów transportowych. Taryfa opłat od dróg i mostów z r. 1822, obowiązująca obecnie w Austrii, uważaną być winna za najwyższą, której w żadnym przypadku przekroczyć nie można.

Urzędy, mianowane w księstwie do pobierania ceł, wybierać będą w tych punktach, w których są ustanowione, także drogowe lichtensteińskie i odwozić mają takowe do kasy rządowej lichtensteińskiej.

Stosownie do tej zasady, zniesione będą wszelkie opłaty tak zwane bramowe lub brukowe, na gościńcach tam, gdzie jeszcze istnieją; a bruk miejscowy wliczony będzie do przestrzeni gościńca w taki sposób, iż od tego pobierana będzie opłata według ogólnej taryfy.

Artykuł 11.

Przywileje na wyłączne pożytkowanie z wynalazków, odkryć i poprawek, otrzymane według ustaw austriackich, uważane będą za ważne także i w księstwie Lichtenstein. Wszelako wyrabianie i sprzedaż prawna przedmiotów takich przywilejów w księstwie Lichtenstein, przywiązana jest do ustaw przemysłowych, tamże obowiązujących.

Zresztą, należący do księstwa Lichtenstein, postawieni będą na równi z poddanymi austriackimi, co do wszystkich punktów, tyczących się nabywania takich przywi-

selben Masse, als der freie Verkehr zwischen Vorarlberg und dem übrigen Theile Oesterreichs gestattet ist, mit dem letzteren Statt.

Diese Bestimmung bezieht sich insbesondere auf Handels- und Gewerbsleute, welche in dem Gebiete des anderen contrahirenden Staates Handel und Gewerbe treiben oder Arbeit suchen, dergestalt, dass dieselben keiner Abgabe werden unterzogen werden, welcher nicht gleichmässig die eigenen Unterthanen in derselben Art unterworfen sind.

Dessgleichen soll Fabrikanten und Händlern der Aufkauf von Waaren zu ihrem Gewerbe, Betriebe im Heimatlande und Handlungsreisenden, welche nicht Waaren (sondern höchstens Muster derselben) mit sich führen, das Suchen von Bestellungen in dem einen Staate ohne eine Abgabe gestattet werden, wenn sie die Befugniss hiezu in dem anderen Staate erworben haben.

Endlich sollen die Unterthanen des einen Staates ihre Waaren in dem Gebiete des anderen frei von Abgaben und ohne hierzu von diesem Staate einer besonderen Concession oder eines Gewerbscheines zu bedürfen, auf die Märkte bringen können, wenn sie die Berechtigung hiezu in dem eigenen Lande geniessen und die Waaren solche sind, welche nicht auch Inländern auf Märkten zu verkaufen verwehrt ist.

Artikel 10.

Die Chausséegelder und andere statt derselben bestehenden Entrichtungen, dann Pflaster-, Damm-, Brücken- und Ueberfuhr gelder sollen in Vorarlberg und Liechtenstein ohne Rücksicht, ob sie für Rechnung des Staates oder von Gemeinden und Corporationen bestehen, nur in dem Betrage beibehalten oder neu eingeführt werden, als sie die Unterhaltungskosten und die landesüblichen Zinsen des Anlagecapitales nicht überschreiten; auch soll dabei ein Unterschied je nach der Beschaffenheit oder Herkunft der transportirten Gegenstände nicht stattfinden. Der in Oesterreich dormalen bestehende Weg- und Brücken-Mauthtarif vom Jahre 1822 soll als der höchste, in keinem Falle zu überschreitende angesehen werden.

Die im Fürstenthume zur Einhebung der Zölle aufgestellten Aemter haben an den Puncten, wo sie aufgestellt sind, auch die liechtenstein'schen Chausséegelder einzuheben, und in die liechtenstein'sche Staatscasse abzuführen.

Besondere Erhebungen von Thorsperr- oder Pflastergeldern sollen auf chaussirten Strassen da, wo sie noch bestehen, diesem Grundsätze gemäss aufgehoben und die Ortspflaster der Chausséestrecke dergestalt eingerechnet werden, dass davon nur die Chausséegelder nach dem allgemeinen Tarife zur Erhebung kommen.

Artikel 11.

Privilegien auf die ausschliessende Benützung von Erfindungen, Entdeckungen und Verbesserungen, welche nach österreichischen Gesetzen erworben werden, sind auch als für das Fürstenthum Liechtenstein giltig anzusehen; doch ist die Verfertigung oder der gewerbmässige Verschleiss der Gegenstände solcher Privilegien im Fürstenthume Liechtenstein an die Beobachtung der daselbst bestehenden Gewerbe gesetze geknüpft.

Uebrigens werden Angehörige des Fürstenthumes Liechtenstein in Allem, was die Erwerbung solcher Privilegien betrifft, den österreichischen Unterthanen gleichgestellt, und

lejów, a wykonywanie udzielonych im przywilejów w księstwie, mieć będzie takie same skutki prawne, jak gdyby wykonanie odbywało się w krajach austriackich.

Rząd książęcy w Vadutz, będzie mieć te same prawa i takie same obowiązki w przypadkach udzielenia przywilejów, upraszanych i otrzymanych przez poddanych książęcych, jakie na mocy ustaw austriackich służą namiestnikom lub na przyszłość służyć im mogą.

Artykuł 12.

Jego Książ. Mość Książę Lichtenstein, obowiązuje się zaprowadzić w księstwie ten sam system wag miar i monet, który rząd austriacki, zmieniając system obecny, w Vorarlbergu zaprowadzić za dobre uzna.

Artykuł 13.

Austria przyłoży starania, aby wszystkie korzyści dla handlu i obrotu, których już obecnie używa na mocy istniejących traktatów handlowych, lub w przyszłości na mocy nowych traktatów i połączeń celnych używać może, rozciągnąć także i na księstwo Lichtenstein; a zaś Jego Książ. Mość, Książę Lichtenstein, oświadcza gotowość swoją, do wspólnego przyjęcia obowiązków, które wynikają dla Austrii, z istniejących już, lub na przyszłość zawrzeć się mających traktatów handlowych, żeglugowych lub z połączeń celnych.

Do zobowiązań, na mocy których żądaćby miano dodatków pieniężnych od księstwa Lichtenstein, potrzebnem będzie zezwolenie Jego Książęcej Mości.

Gdyby chodziło o traktaty handlowe lub celne ze Szwajcaryą w ogólności, lub z kantonami Gryzonów albo St. Gallen, Austria nie tylko mieć będzie wzgląd na szczególne życzenia rządu książęcego przy układach, lecz też nie zaratyfikuje traktatu, dopóki się nie zapewni przyzwolenia ze strony Jego Książ. Mości, Księcia Lichtenstein.

Artykuł 14.

Niniejszy traktat trwać ma do końca roku 1863. Jeżeli w rok przed upłynieniem powyższego okresu, nie nastąpi wypowiedzenie jego, wówczas uważanym będzie za przedłużony na dalsze lat dwanaście. Równie tak na przyszłość traktat niniejszy każdego razu na dalsze lat dwanaście za przedłużony uważanym będzie, jeżeli w rok przed upływem jego, z żadnej strony nie nastąpi wypowiedzenie jego.

Artykuł 15.

Ratyfikacya niniejszego traktatu, nastąpi w Wiedniu, najdalej w cztery tygodnie od dnia dzisiejszego licząc, jeżeli nie wcześniej.

W dowód czego pełnomocnicy Wysokich stron kontraktujących, podpisali traktat niniejszy i wycisnęli na nim pieczęcie swoje.

Działo się w Wiedniu dnia 5. Czerwca 1852 roku.

die Ausübung der ihnen ertheilten Privilegien im Fürstenthume wird von derselben Rechtswirkung angesehen, als wenn die Ausübung auf österreichischem Gebiete stattfinden würde.

Der fürstlichen Regierung zu Vadutz werden in Ansehung der, von den fürstlichen Unterthanen angesuchten und erlangten Privilegien dieselben Befugnisse zugestanden und dieselben Verpflichtungen auferlegt, welche die österreichischen Gesetze den Statthaltereien auferlegt haben, oder in der Folge auferlegen sollten.

Artikel 12.

Seine Durchlaucht der Fürst von Liechtenstein verpflichtet sich, dasselbe Gewicht, Mass und Münzsystem im Fürstenthume einzuführen, welches die kaiserliche Regierung mit Abänderung des jetzt bestehenden Systemes in Vorarlberg einzuführen finden sollte.

Artikel 13.

Oesterreich wird sich bemühen, alle Vortheile für den Handel und Verkehr, welche ihm durch die bestehenden Handelsverträge schon gegenwärtig eingeräumt sind, oder durch neue Verträge und durch Zoll-Einigungen in der Folge eingeräumt werden sollten, auch auf das Fürstenthum Liechtenstein ausdehnen zu machen, wogegen Seine Durchlaucht der Fürst von Liechtenstein sich zur Mitübernahme der Verpflichtungen bereit erklärt, welche Oesterreich durch die bereits bestehenden oder die, in der Folge abzuschliessenden Handels- und Schiffahrtsverträge oder durch Zoll-Einigungen erwachsen.

Zu Verpflichtungen, wodurch von Liechtenstein Geldbeiträge gefordert werden, ist die Zustimmung Seiner Durchlaucht erforderlich.

Sollte es sich um Handels- und Zollverträge mit der Schweiz überhaupt, oder mit den Cantonen Graubünden oder St. Gallen handeln, so wird Oesterreich nicht bloss die besondern Wünsche der fürstlichen Regierung bei der Unterhandlung berücksichtigen, sondern auch den Vertrag nicht ratificiren, bevor es sich der Zustimmung Seiner Durchlaucht des Fürsten von Liechtenstein nicht versichert hat.

Artikel 14.

Die Dauer des gegenwärtigen Vertrages wird bis Ende 1863 festgesetzt. Erfolgt Ein Jahr vor Ablauf dieses Zeitraumes keine Kündigung, so ist gegenwärtiger Vertrag als auf weitere zwölf Jahre verlängert anzusehen, und eben so ist in der Folge der Vertrag jedesmal als auf weitere zwölf Jahre verlängert zu betrachten, wenn Ein Jahr vor dem Ablaufe seiner Dauer von keiner Seite eine Kündigung erfolgt.

Artikel 15.

Die Ratification gegenwärtigen Vertrages wird, wenn nicht eher, längstens vier Wochen vom heutigen Tage an gerechnet, in Wien erfolgen.

Urkund dessen haben die Bevollmächtigten der hohen contrahirenden Theile den Vertrag unterschrieben und ihre Siegel begedrückt.

So geschehen zu Wien den 5. Juni 1852.

Artykuł osobny 1.

(do Artykułu 2.)

1. Jego Książ. Mość, Książę Lichtenstein, oświadcza gotowość swoją zadosyćuczynienia, jeżeli rząd cesarski za konieczne uważa, zaprowadzić w księstwie także ustawy cesarskie o prywatnem i urzędowem naznaczaniu towarów.

2. Podniesienie podatku konsumcyjnego, który według obecnie w Austryi istniejących ustaw w księstwie Lichtenstein zaprowadzonym będzie, o część piątą terazniejszej kwoty lub rozciągnięcie takowego na przedmioty temuż podatkowi dotąd nie ulegające, nastąpi jedynie w porozumieniu z Jego Książ. Mością.

Jeżeli porozumienie w tej mierze osiągnionem nie będzie, wówczas każda ze stron kontraktujących będzie mogła wypowiedzieć traktat i odstąpić od niego po trzech miesiącach.

Artykuł osobny 2.

(do Artykułu 2.)

1. Przewóz ze Szwajcaryi i do niej, obrót graniczny i pocztowy, doznawać będą w księstwie Lichtenstein tych samych ulżeń i korzyści jak w Vorarlbergu; co do państw zaś, obrót doznawać będzie największych korzyści, jakiegokolwiek istnieją na granicy austryackiej ku Szwajcaryi lub ku Niemcom.

Uwzględnienie, zawarte w §. 25 L. 3. uwag wstępnych taryfy celnej austryackiej przy wymierzeniu cła przechodowego od przewozu towarów na przestrzeniach gościńca, nie przenoszących mil 10^{ciu}, rozciągnięta zostanie na wszystkie towary, które do Lichtenstein wchodzą, a w Vorarlbergu wychodzą i przeciwnie, które do Vorarlberga wchodzą a w Lichtenstein wychodzą.

2. Traktat o dostawienie soli z r. 1849. zawarty między rządami austryackim i lichtensteinskim, przedłużonym zostaje na tak długo, jak długo trwać będzie traktat niniejszy, z tą zmianą, iż w ilości soli, która księstwu dostarczoną być ma, objętą będzie także sól, potrzebna do hodowania bydła i dla gospodarzy wiejskich, tak dla bydła jakoteż do uprawy roli. Rzeczona sól, wydawana będzie rządowi księżęcemu z c. k. magazynów w Feldkirch po tamtejszej cenie sprzedażnej i w takim stanie, a względnie z takim przymieszanem, w jakim się sprzedaje w Vorarlbergu.

Ceny, po których rząd lichtensteński sprzedawać każe sól w księstwie, mogą tylko o koszta frachtu z Feldkirch do Vadutz być niższemi, jak ceny monopolium w Feldkirch w c. k. magazynie soli, lub tamtejsze ceny przy sprzedaży hurtownej przez osoby prywatne. Również sól dla bydła i na nawóz, w cenie tańsza, sprzedawaną będzie tylko w takiej mierze i z temi tylko ostrożnościami, które w tym względzie w Vorarlbergu są zaprowadzone.

3. Ceny tytoniu i prochu strzelnego, będą w Vorarlbergu i Lichtenstein jednako wysokie, a osoby i korporacye, tudzież owe profesye, którym udzielone jest prawo korzystniejszego pobierania tytoniu i prochu strzelnego, będą tego prawa używać także i w Lichtenstein.

Separat-Artikel 1.

(Zu Artikel 2.)

1. Seine Durchlaucht der Fürst von Liechtenstein erklären sich bereit, für den Fall, dass die kaiserliche Regierung es für nöthig erachten sollte, auch die österreichischen Gesetze über die Privat- und die ämtliche Waarenbezeichnung im Fürstenthume einzuführen.

2. Die Erhöhung der nach den, gegenwärtig in Oesterreich bestehenden Gesetzen im Fürstenthume Liechtenstein, eingeführten Verzehrungssteuer um ein Fünftel des gegenwärtigen Satzes oder ihre Ausdehnung auf derselben jetzt nicht unterliegende Gegenstände wird nur im Einverständnisse mit Seiner Durchlaucht erfolgen.

Wird ein Einverständniss nicht erzielt, so steht es jedem der hohen contrahirenden Theile zu, den Vertrag zu kündigen und nach drei Monaten aus demselben auszuscheiden.

Separat-Artikel 2.

(Zu Artikel 2.)

1. Die Durchfuhr aus und nach der Schweiz, der Gränz- und Postverkehr werden im Fürstenthume Liechtenstein dieselben Erleichterungen und Begünstigungen geniessen, wie in Vorarlberg; der Weideverkehr aber überdiess die grösste an irgend einer österreichischen Gränze gegen die Schweiz oder Deutschland gestattete Erleichterung.

Die im §. 25, Z. 3 der Vorerinnerungen des österreichischen Zolltarifes enthaltene Begünstigung im Durchfuhrzolle für die Waarendurchfuhr auf Strassenstrecken, die 10 Meilen nicht überschreiten, wird auf alle in Liechtenstein ein- und in Vorarlberg aus- oder umgekehrt in Vorarlberg ein- und in Liechtenstein austretenden Waaren ausgedehnt werden.

2. Der zwischen der österreichischen und liechtenstein'schen Regierung abgeschlossene Salzlieferungsvertrag vom Jahre 1849 wird auf die Dauer diesses Vertrages verlängert und dahin abgeändert, dass unter der dem Fürstenthume zu überlassenden Salzmenge auch das für die Viehzüchter und Landwirthe des Fürstenthumes für das Vieh, beziehungsweise für die Düngung erforderliche Salz begriffen seyn soll. Dieses Salz wird der fürstlichen Regierung von der k. k. Salzlegstätte in Feldkirch um die dortigen Gestehungskosten und in dem Zustande, beziehungsweise mit der Beimischung überlassen werden, wie es in Vorarlberg in Verschleiss gesetzt wird.

Die Preise, um welche die liechtenstein'sche Regierung das Salz im Fürstenthume verkaufen lässt, dürfen höchstens um die Kosten der Fracht von Feldkirch nach Vadutz niedriger seyn, als die in Feldkirch bei der k. k. Salzlegstätte bestehenden Monopols- oder die dortigen Verkaufspreise des Grossverschleisses von Privaten. Auch ist das im Preise begünstigte Vieh- und Dungsaltz nur in jenem Ausmasse und unter jenen Vorsichten zu verkaufen, die diessfalls in Vorarlberg eingeführt sind.

3. Die Preise von Tabak und Schiesspulver werden in Vorarlberg und Liechtenstein dieselben seyn, und diejenigen Personen und Körperschaften, sowie diejenigen Beschäftigungs-Arten, welchen in Vorarlberg der begünstigte Bezug von Tabak oder Schiesspulver eingeräumt ist, werden denselben auch in Liechtenstein zu geniessen haben.

4. Będące przedmiotem niniejszego traktatu cła, podatki i ceny przedmiotów monopolii rządowych, opłacane będą w tej samej walucie, jaka jest tym końcem przyjętą w Vorarlbergu tudzież w tym stosunku wartości, jaki tamże prawnie istnieje; w takiej samej walucie i w takim samym stosunku wartości uskuteczniane będą zwroty, z powodu fałszywych dochodzeń, opuszczeń podatków, prowizyj za pobór podatków i za sprzedaż przedmiotów monopolium rządowego i innych okoliczności, odnoszących się do bezpośredniego wybierania podatków.

Monety obce, kursujące w księstwie Lichtenstein, obliczone być winny według tablic ewaluacyjnych istniejących dla Vorarlberga. Przy wypłatach brzęcząca moneta, strona nie jest obowiązana do przyjmowania zdawki w pieniądzach papierowych austriackich.

Artykuł osobny 3.

(do Artykułu 4.)

1. Wszelka zmiana w osobach urzędników i sług, sutacyonowanych w księstwie, podaną będzie do wiadomości rządu książęcego, a wszelkie zarzuty przeciw przypuszczeniu jakiego indywiduum do pełnienia służby w księstwie, będą należycie uwzględnione.

Również władze austriackie będą miały wzgląd na przeniesienie urzędników, które rząd księstwa z publicznych względów proponuje.

2. C. k. straż finansowa, ustacyonowana w księstwie, będzie winna pełnić asystencyę policyjną, na wezwanie władzy politycznej krajowej.

Artykuł osobny 4.

(do Artykułu 5.)

1. Rząd książęcy obowiązany jest ustanowić w Balzers urząd celny poboczny klasy I, wyrównywający co do wielkości c. k. urzędowi celnemu pobocznemu w Gallmist, a przy wykazanej potrzebie, budynek dla urzędu celnego pomocniczego przy BERN, i dom posterunkowy awizyjny przy Mels; do chwili zaś, w której takowe ustanowione zostaną, postarać się o prowizoryczne umieszczenie, którego koszta wspólnie z Austryą i w równych częściach ponoszone będą.

Plany budownicze do powyższych budynków, będą ustanowione za spólnem porozumieniem.

Koszta budowli, zastąpi Austria, w sposobie forszusowym, odpłacane zaś będą w dwunastu ratach rocznych bez procentu, w ten sposób, iż każda rata roczna odciążoną i na rzecz Austrii zatrzymaną zostanie od części dochodów przypadającej na Lichtenstein. Odpłata rozpocznie się z dniem 1. Listopada 1853 r., jeżeli zaś do onego czasu budowle ukończone i koszta ich zalikwidowane nie będą, wówczas pojedyncze raty odpłacane będą w dwunastej części summ objętych w anszlagach budowniczych.

Rząd książęcy dostarczy oprócz tego na swój koszt lokalność kancelaryjną dla urzędnika austriackiego, mającego przeprowadzić w siedzibie jego, śledztwa względem przekroczeń dochodowych w księstwie popełnionych.

4. Die den Gegenstand dieses Vertrages bildenden Zölle, Steuern und Preise der Gegenstände des Staatsmonopoles sind in derselben Valuta zu entrichten, welche auch in Vorarlberg zu diesem Zwecke angenommen wird, und in dem daselbst gesetzlich bestehenden Werthverhältnisse: in derselben Valuta und in gleichem Werthverhältnisse haben auch die Hinauszahlungen wegen unrichtiger Erhebungen, Steuernachlässe, Provisionen für Steuerperceptionen und den Verschleiss von Staatsmonopols-Gegenständen und ähnlicher auf die unmittelbare Abgaben-Erhebung sich beziehender Anlässe zu erfolgen.

Die im Fürstenthume Liechtenstein coursirenden fremden Münzen sind nach den für Vorarlberg bestehenden Evaluationstabellen anzurechnen. Bei Zahlungen mit klingender Münze ist die Partei zur Annahme des Herausbetrages in österreichischem Papiergelde nicht verpflichtet.

Separat-Artikel 3.

(Zu Artikel 4.)

1. Jeder Wechsel in der Person der im Fürstenthume stationirten Beamten und Diener wird der fürstlichen Regierung mitgetheilt, und sollen gegründete Bedenken, welche die Zuweisung eines Individuums zur Dienstleistung im Fürstenthume nicht rüthlich erscheinen lassen, berücksichtiget werden.

Auch werden die österreichischen Behörden den, von der fürstlichen Regierung aus öffentlichen Rücksichten beregten Uebersetzungen möglichste Rücksicht tragen.

2. Die im Fürstenthume stationirte k. k. Finanzwache hat über Anrufen der politischen Landesbehörde polizeiliche Assistenz zu leisten.

Separat-Artikel 4.

(Zu Artikel 5.)

1. Die fürstliche Regierung ist verpflichtet, ein, dem bisherigen k. k. Nebenzollamt I. Classe in Gallmist an Grösse gleichkommendes Nebenzollamt I. Classe in Balzers und bei nachgewiesenem Bedürfnisse auch ein Hilfszollamtsgebäude bei Bendern und ein Aviso-Postenhaus bei Müls zu errichten, und bis dieselben errichtet sind, für die provisorische Unterbringung zu sorgen, deren Kosten gemeinschaftlich mit Oesterreich zu gleichen Theilen zu tragen sind.

Die Baupläne für die erwähnten Gebäude werden im gemeinsamen Einverständnisse festgesetzt werden.

Die Baukosten werden von Oesterreich vorschussweise bestritten und in zwölf gleichen unverzinslichen Jahresraten dergestalt rückvergütet werden, dass jede Jahresrate von dem auf Liechtenstein fallenden jährlichen Revenuen-Antheile gleich in Abzug gebracht und von Oesterreich rückbehalten wird. Die Rückzahlung beginnt am 1. November 1853 und, wenn bis dahin die Bauten nicht vollendet und die Baukosten nicht liquidirt seyn sollten, werden die einzelnen Raten mit dem zwölften Theile der in den Bau-Ueberschlägen enthaltenen Summen zu entrichten seyn.

Die fürstliche Regierung verschafft ferner dem österreichischen Beamten, welcher am Sitze derselben die Untersuchungen über die im Fürstenthume begangenen Gefüllsübertretungen abzuführen hat, auf ihre Kosten das Kanzlei-Local.

Austrya ponosić będzie koszta urządzenia, opału i światła, utrzymywania budynków, tudzież koszta koszarowania i pomieszczenia posterunków straży.

Jeżeliby zachodziły przeszkody, rząd lichtensteński postara się o wyszukanie koszar kosztem Austryi.

2. Przy wyplatach przez rząd austriacki, przez urzędników i służ jego uskutecznić się mających, rząd księstwa i jego przynależący, nie będą obowiązani przyjmować w miejsce zapłaty, pieniędzy papierowych w wartości nominalnej, tam, gdzie tego stanowią wyraźnie traktat niniejszy lub osobne stypulacye.

Artykuł osobny 5.

(do Artykułu 6.)

Jego Książęca Mość oświadcza, iż wykonywać będzie prawo ułaskawienia tylko po ukończonym toku instancyi, i w taki sposób, iż przeznaczona donosicielowi część przez to ukróconą nie zostanie.

Artykuł osobny 6.

(do Artykułu 7.)

1. Ustanowienie dochodu czystego, odbywać się będzie prowizorycznie w końcu każdego kwartału w dyrekyi skarbowej powiatowej w Feldkirch.

Wykaz obrachunku, mający obejmować wszelkie podlegające rozdziałowi dochody i przychody każdego urzędu, każdego miejsca sprzedaży i każdej sprzedaży hurtownej w Vorarlbergu i Lichtenstein, sporządzony będzie w dwóch równych egzemplarzach, i nosić będzie potwierdzenie przełożonego dyrekyi powiatowej, iż jest sporządzony zgodnie z rachunkami i z postanowieniami niniejszego traktatu.

Obadwa egzemplarze przesłane będą rządowi księstwa Lichtenstein, który jeden egzemplarz, z potwierdzeniem uznania za rzetelny, przesze napowrót do dyrekyi powiatowej. Wolno będzie rządowi książęcemu, zażądać potrzebnych wyjaśnień, i przejrzeć rachunki przez swego komisarza, któremu z jak największą gotowością przejrzania pozwolić należy.

Ostateczne obrachowanie za cały rok administracyjny, przeprowadzonym będzie przez najwyższą władzę rachunkową w Wiedniu.

Jego Książęca Mość uważać będzie tenże obrachunek za siebie obowiązujący, chociaż przez jego obrachunki zmienioną być może kwota, należąca się księstwu, a to o tyle, o ile przez takowe obrachowanie poprawione będą pomyłki rachunkowe, wydarzyć się mogące przy dochodzeniu pojedynczych pozycyí dochodów, jakie się znajdują w obrachunku prowizorycznym.

Wyłączenie pozycyí dochodu, lub wciągnięcie pozycyí potrącalnych, nie wiążą księstwa Lichtenstein; dla tego też zastrzega sobie toż przeciw ostatecznemu obrachunkowi wszelkie w rzeczy samej lub w traktacie niniejszym uzasadnione zarzuty.

Jeżeli obrachunek ostateczny nie będzie doręczony rządowi książęcemu w przeciągu lat trzech, licząc od dnia, w którym zwrócony zostanie obrachunek prowizory-

Die Kosten der Einrichtung, der Beheizung und Beleuchtung, Erhaltung der Gebäude, ferner die Kosten der Casernirung und Unterbringung der Wachposten hat Oesterreich zu tragen.

Die liechtenstein'sche Regierung hat aber, falls Schwierigkeiten entstehen, für Ausmittlung der Casernen auf Kosten Oesterreichs Sorge zu tragen.

2. Bei den, von der kaiserlichen Regierung und deren Beamten und Angestellten zu leistenden Zahlungen sollen die fürstliche Regierung und die Angehörigen des Fürstenthumes nicht gezwungen seyn, dort — wo es gegenwärtiger Vertrag oder besondere Stipulationen nicht ausdrücklich bestimmen, Papiergeld im Nominalwerthe an Zahlung anzunehmen.

Separat-Artikel 5.

(Zu Artikel 6.)

Seine Durchlaucht erklären das Begnadigungsrecht nur nach geendetem Instanzenzuge und dergestalt ausüben zu wollen, dass der Anzeiger-Antheil nicht verkürzt wird.

Separat-Artikel 6.

(Zu Artikel 7.)

1. Die Feststellung der Rein-Einkünfte findet provisorisch am Schlusse jeden Quartales bei der Finanzbezirks-Direction in Feldkirch Statt.

Der Abrechnungsausweis, welcher alle der Theilung unterliegenden Einnahmen und Ausgaben jeden Amtes, jeder Verschleiss-Stätte und jeden Grossverschleisses in Vorarlberg und Liechtenstein abgesondert enthalten wird, ist in zwei Parien zu verfassen, von dem Vorstande der Bezirksdirection als mit den Rechnungen übereinstimmend und nach den Bestimmungen dieses Vertrages abgefasst, zu bestätigen.

Beide Parien sind der fürstlich liechtenstein'schen Regierung zu übermitteln, welche das eine Pare mit dem Anerkenntnisse der Richtigkeit versehen, der Bezirksdirection zurücksendet. Es steht der fürstlichen Regierung frei, die nöthigen Aufklärungen zu fordern und durch einen Commissär in die Rechnungen Einsicht zu nehmen, die ihm bereitwilligst zu gestatten ist.

Die definitive Abrechnung wird für das gesammte Verwaltungsjahr durch die oberste Rechnungsbehörde in Wien gepflogen.

Seine Durchlaucht wird diese Abrechnung, wiewohl durch deren Ergebnisse die, dem Fürstenthume gebührende Einnahms-Quote geändert werden kann, insoweit als bindend anerkennen, als dadurch bloss Rechnungsfehler richtig gestellt werden, welche bei Ermittlung der einzelnen in der provisorischen Abrechnung erscheinenden Einnahms- oder Abgabsposten sich ergeben.

Ausscheidungen von Einnahms- oder Aufnahme von Abzugsposten sind für Liechtenstein nicht bindend, daher sich alle in der Sache oder in diesem Vertrage gegründeten Einwendungen gegen die definitive Abrechnung vorbehalten werden.

Wird die definitive Abrechnung der fürstlichen Regierung nicht binnen drei Jahren, vom Tage der Zurückmittlung der anerkannten provisorischen Abrechnung des letzten Quar-

czny ostatniego kwartału, dotyczącego roku administracyjnego, uznany za rzetelny, wówczas pozostaną ważnemi postanowienia obrachunku prowizorycznego.

2. Obrachunek nastąpi w tej samej walucie, w której się pobierać będą pojedyncze cła lub podatki, zatem całkowicie lub w części w pieniądzach papierowych, o ile takowe w urzędach celnych i podatkowych, we wszystkich, a względnie w pewnych podatkach przyjmowane były w miejsce zapłaty i w takim stosunku ich wartości, w jakim to miejsce miało.

Artykuł osobny 7.

(do Artykułu 8.)

Zwrot, jakoteż wyrównanie według Art. 8, odbywać się będzie w tej samej walucie, w której nastąpi obrachowanie stosownie do Art. osobnego 6, I. 2.

Niniejsze artykuły osobne, mają tę samą moc i wagę, jak gdyby były wcielonymi do traktatu daty dzisiejszej. One będą ratyfikowane, a ratyfikacye zamienione zostaną równocześnie z ratyfikacyami traktatu.

W dowód czego, pełnomocnicy Wysokich stron kontraktujących, podpisali niniejsze artykuły osobne i wycisnęli na nich swoje pieczęcie.

Dr. **Karol Hock** m. p.

Dr. **K. Majer** m. p.

My, po rozpoznaniu wszystkich postanowień niniejszego traktatu, potwierdzamy takowy; przyrzekając oraz słowem Naszem cesarskiem za Nas i Następców Naszych, iż takowy zachowywać będziemy i zachowywać rozkażemy.

W dowód czego, niniejszy dokument własnoręcznie podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarską wycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się w Naszem cesarskiem głównem mieście Buda, dnia dwudziestego czwartego Czerwea roku Pańskiego tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

Z Najwyższego rozkazu :

Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,

J. Vesque de Vüttlingen m. p.

C. K. radca nadworny i ministeryalny.

tales des betreffenden Verwaltungsjahres an gerechnet, zugestellt, so verbleibt es bei den Bestimmungen der provisorischen Abrechnung.

2. Die Abrechnung findet in der Valuta Statt, in welcher die einzelnen Zölle und Steuern eingehoben werden, also auch ganz oder theilweise in Papiergeld, insoferne dasselbe bei den Zoll- und Steuerämtern für alle oder beziehungsweise für einige Abgaben an Zahlung angenommen wurde, und zu dem Werthverhältnisse, in welchem dieses der Fall war.

Separat-Artikel 7.

(Zu Artikel 8.)

Der Ersatz wie die Ausgleichung nach Artikel 8 geschieht in der Valuta, in welcher nach Separat-Artikel 6, Z. 2, die Abrechnung stattfindet.

Die gegenwärtigen Separat-Artikel haben dieselbe Kraft und Geltung, als wenn sie in den Vertrag vom heutigen Tage aufgenommen wären. Sie sollen ratificirt und die Ratificationen sollen gleichzeitig mit jenen des Vertrages selbst ausgewechselt werden.

Urkund dessen haben die Bevollmächtigten der hohen contrahirenden Theile diese Separat-Artikel unterschrieben und ihre Siegel beigedrückt.

Dr. Carl Hock m. p.

Dr. C. Mayer m. p.

So haben Wir nach Prüfung sämtlicher Bestimmungen dieses Vertrages, denselben gutgeheissen und genehmiget; versprechen auch mit Unserem kaiserlichen Worte für Uns und Unsere Nachfolger, denselben seinem ganzen Inhalte nach getreu zu beobachten und beobachten zu lassen.

Zu dessen Bestätigung haben Wir gegenwärtige Urkunde eigenhändig unterzeichnet und selber Unser kaiserliches Insiegel beidrucken lassen.

So geschehen in Unserer kaiserlichen Hauptstadt Ofen am vier und zwanzigsten Juni im Jahre des Heiles Eintausend achthundert zwei und fünfzig, Unserer Reiche im Vierten.

Franz Joseph.

Gr. Buol-Schauenstein m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung Sr. k. k. Apost. Majestät:

J. Vesque von Pütlingen m. p.,

k. k. Hof- und Ministerialrath.

Obwieszczenie ministerstw finansów i handlu z dnia 10. Lipca 1852,

w przedmiocie wcielenia księstwa Lichtenstein do związku celnego austriackiego.

Celem wykonania traktatu, ogłoszonego równocześnie w dzienniku praw państwa i rządu pod dniem 5. Czerwca 1852 roku, tyżącego się wcielenia księstwa Lichtenstein do związku celnego austriackiego, rozporządza się:

1. Zacząwszy od 1. Sierpnia 1852 roku, zniesioną zostaje linjia celna między Lichtenstein i Vorarlbergiem, i wolnym będzie obrót między obudwoma obrębami tyżych krajów, a linjia graniczna, oddzielająca księstwo Lichtenstein od Szwajcaryi, stanowić będzie linję celną.

2. Do pełnienia czynności urzędowych celnych, istnieją w księstwie Lichtenstein c. k. austriackie i książęco-lichtensteinskie urzędy celne w BERN, z atrybucyami urzędu celnego pobocznego klasy II. i w BALZERS z atrybucyami zniesionego obecnie urzędu pobocznego celnego klasy I. w GALLMIST.

3. Jako gościńce celne, uważane będą te, które wychodzą na BERN, MELS i LUCIENSTEIG i prowadzą do tyżących się urzędów celnych.

4. Księstwo Lichtenstein w całej swojej rozciągłości, wcielonym będzie do obwo-du granicznego wspólnego obrębu celnego.

5. Przepisy obowiązujące w okręgu granicznym vorarlberskim, zastosowanemi także będą i na okrąg graniczny lichtensteinski.

6. Zmiany w dotychczasowym powiecie granicznym vorarlberskim i ustanowie-nie organów kontrolujących, tudzież zakresu ich czynności w księstwie Lichtenstein, będą później podane do wiadomości.

7. Pierwsze zaprowadzenie niniejszych ustaw i króków do tegoż się odnoszą-cych, poleconem sobie mieć będzie komisya, złożona z delegowanych obudwóch rzą-dów, mająca siedzibę swoją w VADUZ.

Po ukończeniu zadania tejże komisyi, przejdzie zarząd wspólnych ceł, monopoliów rządowych, podatków konsumcyjnych i stęplów dla księstwa Lichtenstein do c. k. zarządu kameralnego powiatowego w FELDKIRCH.

Baumgartner m. p.

147.

Kundmachung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 10. Juli 1852,

*betreffend die Aufnahme des Fürstenthumes Liechtenstein in den österreichischen
Zollverband.*

In Vollziehung des, gleichzeitig im Reichsgesetz- und Regierungsblatte kundgemachten Staatsvertrages vom 5. Juni 1852, betreffend die Aufnahme des Fürstenthumes Liechtenstein in den österreichischen Zollverband wird verordnet:

1. *Vom 1. August 1852 angefangen wird die Zoll-Linie zwischen Liechtenstein und Vorarlberg aufgehoben, der freie Verkehr zwischen beiden Staatsgebieten hergestellt, und es bildet die Gränzlinie, welche das Fürstenthum Liechtenstein von der Schweiz scheidet, die Zoll-Linie.*

2. *Zur Vornahme des Zollverfahrens bestehen im Fürstenthume Liechtenstein die k. k. österreichischen und fürstlich-liechtenstein'schen Zollämter zu Bendern mit den Befugnissen eines Nebenzoll-Amtes II. Classe und zu Balzers mit den Befugnissen des, nunmehr aufgehobenen Nebenzoll-Amtes I. Classe zu Gallmist.*

3. *Als Zollstrassen werden die bei Bendern, Müls und am Luciensteige einmündenden und zu den betreffenden Zollämtern führenden Strassen erklärt.*

4. *Das Fürstenthum Liechtenstein wird seiner ganzen Ausdehnung nach in den Gränzbezirk des gemeinsamen Zollgebietes einbezogen.*

5. *Die für den vorarlberg'schen Gränzbezirk geltenden Bestimmungen finden auch auf den liechtenstein'schen Gränzbezirk Anwendung.*

6. *Die Abänderungen des bisherigen vorarlberg'schen Gränzbezirkes und die Bestimmung der Controls-Organe und ihres Ueberwachungsbezirkes im Fürstenthume Liechtenstein wird nachträglich bekannt gemacht werden.*

7. *Mit der ersten Einführung dieser Gesetze und der hierauf bezüglichen Massregeln ist eine, aus Abgeordneten beider Regierungen zusammengesetzte Commission mit dem Sitze in Vaduz beauftragt.*

Nach Beendigung ihrer Aufgabe geht die Verwaltung der gemeinsamen Zölle, Staats-Monopole, Verzehrungssteuern und Verbrauchsstempel für das Fürstenthum Liechtenstein an die k. k. Cameral-Bezirksverwaltung in Feldkirch über.

Baumgartner m. p.

